

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра внутрішньої медицини №1
Кафедра внутрішньої медицини №2

«УЗГОДЖЕНО»

Гарант освітньо-професійної програми
«Медицина»

_____ Ігор СКРИПНИК

“ _____ ” _____ 2024 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова вченої ради медичного
факультету №1

_____ Микола РЯБУШКО

“ _____ ” _____ 2024 року

СИЛАБУС

ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА

Обов'язкова дисципліна

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність
кваліфікація освітня
кваліфікація професійна
освітньо-професійна програма
форма навчання
курс(и) та семестр(и) вивчення навчальної
дисципліни

другий (магістерський) рівень вищої освіти
22 «Охорона здоров'я»
222 «Медицина»
магістр медицини
лікар
«Медицина»
денна
6 курс, XI-XII семестри

«УХВАЛЕНО»

на спільному засіданні кафедр
внутрішньої медицини №1
та внутрішньої медицини №2

Зав. кафедри _____ Ганна МАСЛОВА

Зав. кафедри _____ Іван КАТЕРЕНЧУК

Протокол від 27 серпня 2024 року №1

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра внутрішньої медицини №1

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Маслова Ганна Сергіївна – д.мед.н., доцент, зав. кафедри Скрипник Ігор Миколайович – д.мед.н., професор Кулішов Сергій Костянтинівич - д.мед.н, професор Сорокіна Світлана Іванівна – к.мед.н., доцент Третяк Наталя Григорівна – к.мед.н., доцент Шевченко Тетяна Іванівна – к.мед.н., доцент Шапошник Ольга Анатоліївна – к .мед.н., доцент Кудря Ірина Павлівна – к .мед.н., асистент Приходько Наталія Петрівна – к.мед.н., доцент Дубровінська Тетяна Володимирівна– к.мед.н., доцент Лиманець Тетяна Володимирівна – к.мед.н., асистент Якимишина Лариса Іллівна – к.мед.н., асистент Островський Владислав Леонідович – асистент Скрипник Роман Ігорович – асистент Третяк Ігор Миколайович – асистент
Профайл викладача (викладачів)	https://int-med-one.pdmu.edu.ua/ team
Контактний телефон	+38 (0532) 56-11-61
E-mail:	vnutrmed1@ pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://int-med-one.pdmu.edu.ua

Кафедра внутрішньої медицини №2 з професійними хворобами

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Катеренчук Іван Петрович - д.мед.н, професор Вахненко Андрій Вікторович - к.мед.н, доцент Власова Олена Вікторівна - к.мед.н, доцент Гуцаленко Ольга Олексіївна - к.мед.н, доцент Кострікова Юлія Анатоліївна - к.мед.н, доцент Мохначов Олександр Володимирович –к.мед.н., асистент Овчаренко Людмила Костянтинівна – асистент Рябушко Микола Миколайович - к.мед.н, доцент Пустовойт Ганна Леонідівна - к.мед.н, доцент Талаш Вікторія Володимирівна - к.мед.н., доцент Ткаченко Лідія Афанасіївна - к.мед.н, доцент Ярмола Тетяна Іванівна - к.мед.н, доцент
Профайл викладача (викладачів)	https://int-med-two.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	+380505667005
E-mail:	vnutrmed2@ pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://int-med-two.pdmu.edu.ua

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – 14,5/ 435 із них:

Лекції (год.) – 0

Практичні заняття (год.) – 270

Самостійна робота (год.) – 165

Вид контролю – підсумковий модульний контроль (ПМК)

Політика навчальної дисципліни:

- Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/0nrGNrEzksWWytpXV8j05INcg9wbyVjkYx9FrbEY.pdf
- Положення про «Неформальну та інформальну освіту учасників освітнього процесу Полтавського державного медичного університету» https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/Naj27POg8c3ZiBAbT1czec3PYWQqO6YDuB7I2qq2.pdf
- Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/zr3FjyN6oKY7qqQax2EfYjhdlnZg7YvhqyD58WZj.pdf
- Правил внутрішнього розпорядку для студентів Полтавського державного медичного університету https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/OaN2nwysLPFAUDRvuDPvFSpzM1j9E9CwQQkgr93b.pdf
- Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/6Tdcp23hyEkS7hqbJXdxyJVvURg4ZBljhCLVpOoU.pdf
- Положення про організацію самостійної роботи студентів в Полтавському державному медичному університеті https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/9fsgUnv0JUzOhYB7CkJF2dX8jSDmM3vlt4LUMebt.pdf
- Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти Полтавського державного медичного університету https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/d2v3WhcBOWnuedYRoBKRe7k1xnl4KtbB2r2NR2CG.pdf
- Положення про порядок формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачами освіти Полтавського державного медичного університету https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/65GC4bRqLembOGII7xon3ISIR7hQtFXcxUrSjdCA.pdf
- Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/6Tdcp23hyEkS7hqbJXdxyJVvURg4ZBljhCLVpOoU.pdf
- Положення про «Електронний журнал успішності» (ez.umsa.edu.ua) в Полтавському державному медичному університеті https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/IO1LPMtso9YsbUQkSTaDJ8wQrkBDjoFnGZUuEpho.pdf
- Положення про рейтинг здобувачів вищої освіти Полтавського державного медичного університету https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/NodgoGa48aOWP ErstHcBGEagkjBk1rWUwaxvZfde.pdf
- Положення про матеріальне заохочування за успіхи у навчанні студентів Полтавського державного медичного університету https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/RmhZx0Lx1V0c6zZkg1mCkcW6omo3enMM4uB6C5bT.pdf

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Внутрішня медицина – розділ медицини, що займається проблемами етіології, патогенезу та клінічних проявів захворювань внутрішніх органів, їхньої діагностики, нехірургічного лікування, профілактики та реабілітації. Внутрішня медицина охоплює вивчення основних етіологічних та патогенетичних факторів виникнення захворювань серцево-судинної, кістково-м'язевої, травної, дихальної, сечо-видільної систем та системи крові. Вивчаються основи клінічного обстеження хворого, основні симптоми та синдроми при захворюваннях внутрішніх органів та їх оцінка, методичні основи фізикального обстеження хворого та семіологічна оцінка результатів обстеження хворого, клініко-діагностична інтерпретація показників найважливіших лабораторно-інструментальних досліджень в нормі та при даних захворюваннях; основні принципи лікування, прогнозу та профілактики. *Предметом вивчення внутрішньої медицини є:* вивчення етіології, факторів ризику, патогенезу, клінічних проявів, диференційної діагностики, основних принципів лікування, первинної та вторинної профілактики захворювань органів серцево-судинної, кістково-м'язевої, травної, дихальної, сечо-видільної систем та системи крові у клініці внутрішньої медицини.

Преквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки):

Внутрішня медицина, як навчальна дисципліна:

- базується на вивченні здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти пропедевтики внутрішньої медицини, а також інших базових дисциплін (медичної біології, медичної та біологічної фізики, біоорганічної та біологічної хімії, гістології, цитології та ембріології, анатомії людини, патоморфології, фізіології та патофізіології, мікробіології, вірусології та імунології, радіології) й інтегрується з цими дисциплінами;

- закладає основи для засвоєння здобувачами вищої освіти знань з профільних клінічних професійно-практичних дисциплін;

- формує вміння застосовувати знання з патології внутрішніх органів у процесі подальшого навчання та професійній діяльності відповідно до принципів доказової медицини.

Постреквізити. Внутрішньої медицини закладає основи для засвоєння здобувачами освіти знань з профільних клінічних професійно-практичних дисциплін; формує вміння застосовувати знання з патології внутрішніх органів у процесі подальшого навчання та професійній діяльності відповідно до принципів доказової медицини.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання внутрішньої медицини є здобуття та поглиблення знань, вмінь, навичок та інших компетентностей з внутрішньої медицини, необхідних у професійній діяльності, які встановлені на основі освітньо-професійної програми.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- Проводити опитування і фізикальне обстеження хворих та аналізувати їх результати у клініці внутрішньої медицини.
- Визначати етіологічні та патогенетичні фактори найбільш поширених захворювань у клініці внутрішньої медицини.
- Класифікувати і аналізувати типову клінічну картину найбільш поширених захворювань у клініці внутрішньої медицини.
- Виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених захворювань у клініці внутрішньої медицини.
- Визначати провідні синдроми і симптоми у клініці внутрішньої медицини.
- Обґрунтовувати і формулювати попередній діагноз найбільш поширених захворювань у клініці внутрішньої медицини.
- Скласти план обстеження хворого, інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень при найбільш поширених захворюваннях у клініці внутрішньої медицини та їх ускладненнях.
- Проводити диференціальну діагностику, обґрунтовувати та формулювати клінічний діагноз основних захворювань у клініці внутрішньої медицини.
- Визначати тактику ведення (рекомендації стосовно режиму, дієти, лікування, реабілітаційні заходи) хворого з найбільш поширеними захворюваннями у клініці внутрішньої медицини.

- Призначати немедикаментозне і медикаментозне лікування, в т.ч. прогноз-модифікуюче, найбільш поширених захворювань у клініці внутрішньої медицини.
- Проводити немедикаментозну і медикаментозну первинну та вторинну профілактику основних захворювань у клініці внутрішньої медицини.
- Визначати прогноз та працездатність хворих із основними захворюваннями у клініці внутрішньої медицини.
- Діагностувати та надавати медичну допомогу при невідкладних станах у клініці внутрішньої медицини.
- Застосовувати основні алгоритми інтенсивної терапії невідкладних станів у клініці внутрішньої медицини.
- Виконувати медичні маніпуляції.
- Вести медичну документацію у клініці внутрішньої медицини.
- Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисциплін.

Компетентності згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє

дисципліна : здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Медицина», або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

Програмні результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою формуванню яких сприяє дисципліна:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
5. Здатність приймати обґрунтовані рішення; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії.
6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись іноземною мовою. Здатність використовувати міжнародні греко-латинські терміни, скорочення і кліше у фаховому усному й писемному мовленні.
7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
8. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
9. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
10. Прагнення до збереження довкілля.

– спеціальні (фахові, предметні):

1. Навички опитування пацієнта.
2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних

досліджень та оцінки їх результатів.

3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювань
5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні захворювань.
6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування захворювань.
7. Здатність до діагностування невідкладних станів.
8. Здатність до визначення тактики надання екстреної медичної допомоги.
9. Навички надання екстреної медичної допомоги
10. Навички виконання медичних маніпуляцій.
11. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.
12. Здатність до визначення тактики ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду.
13. Здатність до ведення медичної документації.
14. Здатність до оцінювання впливу довкілля, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.
15. Здатність до проведення заходів щодо організації та інтеграції надання медичної допомоги населенню і проведення маркетингу медичних послуг.

Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення дисципліни «Внутрішня медицина» здобувачі вищої освіти повинні:

знати: етіологію, патогенез, клініку, діагностику, лікування та профілактики основних та найбільш розповсюджених захворювань внутрішніх органів

вміти: Проводити опитування і фізикальне обстеження хворих з основними хворобами органів серцево-судинної, кістково-м'язевої, травної, дихальної, сечо-видільної систем та системи крові і аналізувати їх результати.

- Визначати етіологічні та патогенетичні фактори найбільш поширених хвороб серцево-судинної, кістково-м'язевої, травної, дихальної, сечо-видільної систем та системи крові.

- Аналізувати типову клінічну картину найбільш поширених хвороб серцево-судинної, кістково-м'язевої, травної, дихальної, сечо-видільної систем та системи крові.

- Виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених хвороб серцево-судинної, кістково-м'язевої, травної, дихальної, сечо-видільної систем та системи крові.

- Формулювати попередній діагноз найбільш поширених хвороб органів серцево-судинної, кістково-м'язевої, травної, дихальної, сечо-видільної систем та системи крові.

- Складати план обстеження хворого та аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень при типовому перебігу найбільш поширених хвороб серцево-судинної, кістково-м'язевої, травної, дихальної, сечо-видільної систем та системи крові та їх ускладненнях.

- Проводити диференційний діагноз, обґрунтовувати і формулювати попередній діагноз найбільш поширених хвороб серцево-судинної, кістково-м'язевої, травної, дихальної, сечо-видільної систем та системи крові.

- Визначати тактику ведення (рекомендації стосовно режиму, дієти, медикаментозного лікування, реабілітаційні заходи) хворого та призначати немедикаментозне і медикаментозне лікування, в тому числі прогноз-модифікуюче, найбільш поширених хвороб органів серцево-судинної, кістково-м'язевої, травної, дихальної, сечо-видільної систем та системи крові та їх ускладненнях.

- Оцінювати прогноз та працездатність хворого з найбільш поширеними хворобами

серцево-судинної, кістково-м'язової, травної, дихальної, сечо-видільної систем та системи крові.

- Діагностувати та надавати медичну допомогу при невідкладних станах.
- Проводити первинну і вторинну профілактику найбільш поширених хвороб серцево-судинної, кістково-м'язової, травної, дихальної, сечо-видільної систем та системи крові.
- Проводити медичні маніпуляції.
- Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.

Тематичний план практичних занять дисципліни «Внутрішня медицина» із змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ теми п/п	Назва теми	Кількість годин
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ І СИНДРОМАМИ В КАРДІОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ		
1.	Ведення хворого з артеріальною гіпертензією Основні захворювання та стани, що супроводжуються артеріальною гіпертензією: есенціальна та вторинні артеріальні гіпертензії, зокрема, ниркові (реноваскулярна, ренопаренхіматозна); ендокринні (синдром і хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома, первинний гіперальдостеронізм, тиреотоксикоз); коарктація аорти, ізольована систолічна артеріальна гіпертензія, артеріальна гіпертензія при вагітності, ятрогенна артеріальна гіпертензія. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Визначення серцево-судинного ризику. Тактика ведення хворого в залежності від ступеню ризику. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються артеріальною гіпертензією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	7
2	Ведення хворого з хронічним (що повторюється) болем в грудній клітці Основні захворювання та стани, що супроводжуються хронічним болем в грудній клітці: хвороби серцево-судинної системи (ішемічна хвороба серця, зокрема, стабільна стенокардія; стеноз гирла аорти, гіпертрофічна кардіоміопатія, нейроциркуляторна дистонія); захворювання травної системи (гастроезофагеальна рефлюксна хвороба, кардіоспазм, спазм стравоходу, кіла стравохідного отвору діафрагми, пептична виразка шлунка і дванадцятипалої кишки); захворювання кістково-м'язової системи (остеохондроз грудного відділу хребта); синдром панічних атак. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються хронічним болем в грудній клітці. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	7
3	Ведення хворого з болем в грудній клітці, що гостро виник. Основні захворювання та стани, що супроводжуються болем в грудній клітці, що гостро виник: хвороби серцево-судинної системи (гострий коронарний синдром, гострий перикардит, гострий міокардит, коронарит, аортит, розшарування аорти, тромбоемболія легеневої артерії, синдром Такоубо); захворювання органів дихання (плеврит, пневмоторакс);	7

	захворювання кістково-м'язової системи (міозит, костохондрит); хвороби нервової системи (оперізуючий лишай, міжреберна невралгія). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються гострим болем в грудній клітці. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	
4	Ведення хворого з порушеннями серцевого ритму Диференційний діагноз суправентрикулярних та шлуночкових порушень ритму серця (екстрасистолії, непрароксизмальні та пароксизмальні тахікардії), фібриляції і тріпотінні передсердь. Визначення тромботичного ризику. Тактика ведення хворих. Основні класи антиаритмічних засобів, показання до їх застосування, побічні дії. Електроімпульсна терапія. Немедикаментозні методи лікування аритмій, зокрема катетерні процедури. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	7
5	Ведення хворого з порушенням провідності серця Порушення синоатріальної провідності, атріовентрикулярні блокади різного ступеня, блокади ніжок пучка Гіса. Синдром слабкості синусового вузла. Синдром Фредеріка. ЕКГ-діагностика. Тактика ведення хворих, додаткові інструментальні методи обстеження. Методи електрокардіостимуляції. Первинна та вторинна профілактика, прогноз та працездатність.	7
6	Ведення хворого з задишкою Основні захворювання та стани, що супроводжуються задишкою: серцева недостатність зі збереженою та зниженою систолічною функцією лівого шлуночка, дихальна недостатність внаслідок порушення бронхіальної прохідності та захворювань легень і плеври; патологія судин легень, зокрема, тромбоемболія легеневої артерії та захворювання грудної клітки або дихальних м'язів; анемії; синдром гіпервентиляції при неврозах і нейроциркуляторній дистонії; ураження дихального центру при органічних захворюваннях головного мозку. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються задишкою. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність. Ведення хворого з легеневою гіпертензією Основні захворювання та стани, що супроводжуються легеневою гіпертензією: ідіопатична, спадкова, асоційована з прийомом ліків або токсинів, із захворюваннями сполучної тканини (системний червоний вовчак, системний склероз), ВІЛ-інфекцією, портальною гіпертензією (цироз печінки), уродженими вадами серця в стадії синдрому Ейзенмегера, захворюваннями лівого шлуночка, набутими вадами серця (мітральний стеноз); пов'язана із захворюванням легень/гіпоксією (хронічне обструктивне захворювання легень), при захворюваннях, що обмежують рух грудної клітки (анкілозивний спондиліт, кіфоз, кіфосколиоз); при тромбоемболії легеневої артерії та хронічній посттромбоемболічній легеневій гіпертензії. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються легеневою гіпертензією. Первинна та	7

	вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	
7	Ведення хворого з набряковим синдромом Основні захворювання та стани, що супроводжуються набряковим синдромом: локальні (венозні набряки: хронічна венозна недостатність, порушення венозного відтоку, тромбофлебіт глибоких вен; лімфатичні набряки: запальні, обструктивні; набряки при ураженні кістково-м'язової системи: артрити, тендовагініти; жирові, ортостатичні, ідіопатичні та загальні набряки (нефротичний синдром, захворювання серцево-судинної системи з розвитком серцевої недостатності, захворювання печінки, зокрема, цироз печінки та інші гіпопротеїнемічні стани: ексудативна ентеропатія, синдром мальабсорбції, аліментарні і кахектичні набряки; ендокринні захворювання, зокрема, гіпотиреоз та набряки, зумовлені прийомом лікарських засобів). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються набряковим синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	7
8	Ведення хворого з шумом в серці Основні захворювання та стани, що супроводжуються систолічними та/або діастолічними шумами у серці: вроджені вади серця (дефект міжшлуночкової перегородки, дефект міжпередсердної перегородки, відкрита артеріальна протока, коарктація аорти); набуті вади серця (мітральний стеноз, недостатність мітрального клапану: органічна та відносна, пролапс мітрального клапану, стеноз гирла аорти, недостатність аортального клапану, недостатність тристулкового клапану: органічна та відносна), гіпертрофічна кардіоміопатія з обструкцією виносного тракту, «невинний» систолічний шум у осіб молодого віку). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Медикаментозне лікування первинних та вторинних вад серця. Показання та протипоказання до хірургічного лікування, види клапанних протезів, супутня антитромботична терапія. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність. Ведення хворого з ціанозом. Основні захворювання та стани, що супроводжуються ціанозом: захворювання легень та серця, в т.ч. вроджені вади серця, набуті вади серця (мітральний стеноз), серцева і дихальна недостатність та при утворенні патологічного гемоглобіну. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються ціанозом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	7
9	Ведення хворого з хронічною серцевою недостатністю Правошлуночкова, лівошлуночкова та бівентрикулярна серцева недостатність. Серцева недостатність зі зниженою, збереженою та помірно зниженою фракцією викиду. Функціональна класифікація, клінічні стадії серцевої недостатності. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого в залежності від генезу, функціонального класу та стадії серцевої недостатності. Медикаментозне та немедикаментозне, хірургічне	7

	лікування, в тому числі ресинхронізаційна терапія, bridg-терапія, трансплантація серця, вплив на прогноз різних методів лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 Ведення хворих із ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ І СИНДРОМАМИ В РЕВМАТОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ		
10	Ведення хворого з болем у спині та кінцівках Основні захворювання та стани, що супроводжуються болем у кінцівках та спині: серонегативні спондилоартропатії (анкілозивний спондиліт, реактивні артрити, артрити при ентероколітах), остеохондроз хребта, остеопороз, дерматоміозит/поліміозит, нейропатії різного генезу, зокрема, при васкулітах, цукровому діабеті та ін. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються болем у кінцівках та спині. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	7
11	Ведення хворого з суглобовим синдромом Основні захворювання та стани, що супроводжуються суглобовим синдромом: ревматоїдний артрит, анкілозивний спондиліт, реактивні артрити, подагра, системний червоний вовчак, системний склероз, дерматоміозит/поліміозит, вузликовий поліартеріїт, гостра ревматична лихоманка. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються суглобовим синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	7
12	Ведення хворого з пурпурою Основні захворювання та стани, що супроводжуються пурпурою: Ig-A асоційований васкуліт, шкірний лейкоцитокластичний васкуліт, вузликовий поліартеріїт, ідіопатична тромбоцитопенічна пурпура, синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання крові. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються пурпурою. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність. Ведення хворого з кровоточивістю Основні захворювання та стани, що супроводжуються кровоточивістю: гемофілія, ідіопатична тромбоцитопенічна пурпура, злоякісні захворювання кровотворної системи, що супроводжуються тромбоцитопенією. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються геморагічним синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	7
13	Ведення хворого з лихоманкою Основні захворювання та стани, що супроводжуються тривалою лихоманкою: інфекційний ендокардит, системні захворювання сполучної тканини, вузликовий поліартеріїт, ревматоїдний артрит, злоякісні новоутворення, в тому числі лейкомії, лімфоми, мієломна хвороба,	7

	лімфогранулематоз; сепсис, туберкульоз, хвороба Крона, СНІД. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються тривалою лихоманкою. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність. Ведення хворого зі схудненням Основні захворювання та стани, що супроводжуються зниженням маси тіла: онкологічні захворювання, системні захворювання сполучної тканини, зокрема, системний червоний вовчак, дерматоміозит/поліміозит, системний склероз; системні васкуліти, в т.ч. вузликівий поліартеріїт, АНЦА-асоційовані васкуліти; захворювання травного тракту, легень, серцево-судинної системи, аліментарне та психогенне схуднення тощо. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються схудненням. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в гастроентерологічній клініці		
14	Ведення хворого з дисфагією та печією Основні захворювання та стани, що супроводжуються дисфагією: езофагіти, в тому числі при гастроєзофагеальній рефлюксній хворобі; рак стравоходу, дифузний спазм стравоходу, ахалазія кардії, дивертикули стравоходу, системна склеродермія, дисфагія при ураженні центральної та периферичної нервової та м'язової систем. Основні захворювання та стани, що супроводжуються печією: гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба, недосліджена диспепсія, хронічний гастрит, пептична виразка шлунку та дванадцятипалої кишки. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються дисфагією та печією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність. Ведення хворого з диспепсією Визначення. Основні причини розвитку. Класифікація. Функціональна диспепсія та її варіанти: епігастральний больовий синдром та постпрандіальний дистрес-синдром. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	7
15	Ведення хворого з болем в животі Основні захворювання та стани, що супроводжуються хронічним абдомінальним болем: холецистит, дискінезії жовчного міхура та сфінктера Одді, жовчнокам'яна хвороба, панкреатит, хронічний гастрит, пептична виразка шлунку та дванадцятипалої кишки, синдром подразненої кишки, хвороба Крона, неспецифічний виразковий коліт, «черевна жаба». Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних	7

	додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються хронічним абдомінальним болем. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	
16	Ведення хворого з діареєю Основні захворювання та стани, що супроводжуються тривалою діареєю: хронічний атрофічний гастрит, хвороби оперованого шлунку, синдром Золлінгера-Еллісона, синдром подразненої кишки, хвороба Крона, синдром надмірного бактеріального росту в тонкій кишці, целиакія, харчове несприйняття, хвороба Уїппла, неспецифічний виразковий коліт, хронічний панкреатит, діабетична ентеропатія, амілоїдоз, синдром набутого імунodefіциту. Роль непереносимості компонентів їжі, ензимопатій і імунних факторів. Синдроми мальабсорбції та мальдигестії. Секреторна, ексудативна, дисмоторна та функціональна діарея. Основні копрологічні синдроми. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються діареєю. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність. Ведення хворого з закрепами Основні захворювання та стани, що супроводжуються закрепами: синдром подразненої кишки, рак кишківника, аноректальні захворювання, гіпотиреоз, нейрогенні та психогенні розлади, порушення харчування, ситуаційні та ятрогенні закрепи. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються закрепами. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	7
17	Ведення хворого з жовтяницею Основні захворювання та стани, що супроводжуються жовтяницею: хронічні гепатити, цироз та рак печінки, гемолітичні анемії, жовчнокам'яна хвороба, рак головки підшлункової залози, рак фатерова соска, доброякісні гіпербілірубінемії. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються жовтяницею. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	7
18	Ведення хворого з гепатомегалією та гепатолієнальним синдромом Основні захворювання та стани, що супроводжуються гепатомегалією та гепатолієнальним синдромом: захворювання паренхіми та судин печінки, в т.ч. хронічні гепатити, цироз та рак печінки, тромбоз печінкових вен; хвороби крові та кровотворних органів, зокрема, лейкомії, лімфогранульоматоз, еритремія; правошлуночкова серцева недостатність, в т.ч. при констриктивному перикардиті; хвороби накопичення, зокрема, гемахроматоз та ін.. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються гепатомегалією та гепатолієнальним	7

	синдромом. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	
19	Ведення хворого з портальною гіпертензією і асцитом Основні захворювання та стани, що приводять до розвитку портальної гіпертензії та асциту: цироз та пухлини печінки, правошлуночкова серцева недостатність, в т.ч. при констриктивному перикардиті, тромбоз печінкових вен, тромбоз ворітної вени або її гілок та тромбоз, стеноз, облітерація нижньої порожнистої вени на рівні або вище печінкових вен тощо. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються портальною гіпертензією та асцитом. Показання до ендоскопічного та хірургічного лікування (операції шунтування, трансплантація печінки). Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	7
Змістовий модуль 4 Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в пульмонологічній клініці		
20	Ведення хворого з легеневим інфільтратом Основні захворювання та стани, що супроводжуються легеневим інфільтратом: пневмонія, інфільтративний туберкульоз легень, еозинофільний легеневий інфільтрат, інфаркт легені, рак легень, доброякісні пухлини легень, саркоїдоз легень, вогнищевий пневмосклероз. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються легеневим інфільтратом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	7
21	Ведення хворого з хронічним кашлем Основні захворювання та стани, що супроводжуються кашлем: хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, туберкульоз легень, бронхоектатична хвороба, злоякісні пухлини легень і бронхів, пневмоконіози, лівошлуночкова серцева недостатність, гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба та синдром постназального затікання. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються кашлем. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність. Ведення хворого з кровохарканням Основні захворювання та стани, що супроводжуються кровохарканням: злоякісні пухлини бронхів та легень, туберкульоз легень, пневмонія, інфекційні захворювання, в тому числі спричинені SARS-Cov2, бронхоектатична хвороба, абсцес легень, АНЦА-асоційовані васкуліти, мітральний стеноз, інфаркт легені тощо. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються кровохарканням. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	7
22	Ведення хворого з бронхообструктивним синдромом Основні захворювання та стани, що супроводжуються	7

	бронхообструктивним синдромом: хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, пухлини трахеї, бронхів та середостіння. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються бронхообструктивним синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	
23	Ведення хворого з плевральним випотом Основні захворювання та стани, що супроводжуються плевральним випотом: пневмонія, туберкульоз легень, злоякісні пухлини легень і плеври, серцева недостатність, гострий панкреатит, цироз печінки, нефротичний синдром та ниркова недостатність, системні захворювання сполучної тканини, травми грудної клітки. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються плевральним випотом. Показання до плевральної пункції, можливі ускладнення. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність	7
Змістовий модуль 5 Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в гематологічній клініці		
24	Ведення хворого з анемією Диференційний діагноз при постгеморагічній, залізодефіцитній, В12-дефіцитній, апластичній, гемолітичній анеміях. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування. Показання, протипоказання, методика і можливі ускладнення переливання компонентів крові та кровозамінників. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	7
25	Ведення хворого з лімфаденопатією Основні захворювання та стани, що супроводжуються лімфаденопатією: ходжкінські та неходжкінські злоякісні лімфоми, гострі та хронічні лімфоїдні та мієлоїдні лейкозії, інфекційний мононуклеоз, реактивний лімфаденіт, туберкульоз, саркоїдоз, метастатичне ураження, системні захворювання сполучної тканини, СНІД, сепсис. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються лімфаденопатією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	7
26	Ведення хворого з лейкоцитозом та лейкопенією Основні захворювання та стани, що супроводжуються лейкоцитозом: лімфоми, гострі і хронічні лімфоїдні та мієлоїдні лейкозії, інфекційний мононуклеоз, реактивний лімфаденіт, саркоїдоз, метастатичне ураження, сепсис та лейкопенією: апластична та В12-дефіцитна анемія, гострі лейкозії, системний червоний вовчак, СНІД. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються	7

	лейкоцитозом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	
Змістовий модуль 6		
Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в нефрологічній клініці		
27	Ведення хворого з хронічною хворобою нирок Поняття та класифікація хронічної хвороби нирок. Етіологічні фактори. Патогенез уражень органів та систем, їх клінічні прояви. Діагностичне значення лабораторних та інструментальних методів дослідження. Показання та протипоказання до проведення біопсії нирки. Тактика ведення хворих, диференційоване немедикаментозне та медикаментозне лікування на різних стадіях. Нирковозамісна терапія: перитонеальний діаліз, гемодіаліз, трансплантація нирок. Показання та протипоказання, можливі ускладнення. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.	7
28	Ведення хворого з сечовим синдромом Основні захворювання та стани, що супроводжуються сечовим синдромом: гострий та хронічний гломерулонефрити, тубулоінтерстиціальні захворювання нирок, інфекції сечовидільної системи (пієлонефрит, цистит, уретрит), сечокам'яна хвороба, діабетична нефропатія, інфаркт нирки, туберкульоз нирок, гіпернефрома, Ig-A асоційований васкуліт. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються сечовим синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	7
29	Ведення хворого з нефротичним синдромом Основні захворювання та стани, що супроводжується нефротичним синдромом: гострий та хронічний гломерулонефрити, амілоїдоз нирок, діабетична нефропатія, мієломна нефропатія, вторинні нефропатії на фоні системних захворювань сполучної тканини та АНЦА-асоційованих васкулітів. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються нефротичним синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.	7
Змістовий модуль 7		
Невідкладні стани у клініці внутрішньої медицини		
30	Тактика при зупинці кровообігу та дихання Стандарти ургентної діагностики та невідкладної допомоги на догоспітальному та госпітальному етапах. Алгоритми проведення серцево-легеневої реанімації. Медикаментозна підтримка. Тривала підтримка життя та тактика подальшого ведення хворих. Курація хворого з короткочасною втратою свідомості (синкопе) Критерії діагнозу, диференціальна діагностика і лікування. Тактика ведення хворих в залежності від причини (кардіогенні: зокрема, при структурній патології – клапанні вади серця, в т.ч. стеноз гирла аорти, гіпертрофічна кардіоміопатія, перикардит/тампонада серця, дисфункція протезу клапана, розшарування аорти, висока легенева артеріальна гіпертензія, тромбоемболія легеневої артерії; аритмогенні: пароксизмальні порушення серцевого ритму, дисфункція синусового вузла, високостепенева атріовентрикулярна блокада, дисфункція штучного водія ритму; рефлекторні, в тому числі вазавагальні, ситуаційні, при подразненні	6

	каротидного синусу та внаслідок ортостатичної гіпотензії). Роль інструментальних та лабораторних методів обстеження. Рекомендації щодо профілактики.	
31	Курація хворого з гіпертензивним кризом Критерії діагнозу неускладненого та ускладненого гіпертензивного кризів. Стандарти невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапах залежно від виду криза та характеру ураження органів-мішеней. Профілактика кризів.	6
32	Курація хворого з гострим коронарним синдромом Критерії діагнозу, диференціальна діагностика та стандарти невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапах. Тактика ведення хворого в залежності від варіанту гострого коронарного синдрому. Терапія, що покращує прогноз. Первинна та вторинна профілактика.	6
33	Курація хворого з шоком Критерії діагнозу, диференціальна діагностика та невідкладне лікування на догоспітальному та госпітальному етапах залежно від причини: гіповолемічний, кардіогенний, обструктивний, перерозподільчий, зокрема, анафілактичний, септичний шоки. Подальше ведення хворих. Стани, зумовлені алергічними реакціями негайного типу (анафілактичний шок, набряк гортані, набряк Квінке): критерії діагнозу, стандарти невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапах. Вторинна профілактика	6
34	Курація хворого з комою Критерії діагнозу, диференціальна діагностика та лікування. Визначення причини, тактика лікування в залежності від етіології (коми, які зумовлені первинним ураженням центральної нервової системи, зокрема, при порушеннях мозкового кровообігу, менінгітах; первинно обумовлені втратою організмом електролітів, води; зв'язані з порушенням газообміну, в т.ч. гіпоксична; токсичні: уремична, печінкова, алкогольна; при дихальній недостатності; при ендокринних захворюваннях, зокрема, при цукровому діабеті та ін.). Рекомендації щодо профілактики.	6
35	Курація хворого з пароксизмальними порушеннями серцевого ритму Шлуночкова екстрасистолія високих градацій, суправентрикулярна (в тому числі при синдромі WPW) та шлуночкова пароксизмальна тахікардії, персистуюча форма фібриляції та тріпотіння передсердь. Стандарти діагностики, диференціальна діагностика та невідкладне лікування на догоспітальному та госпітальному етапах. Тактика лікування в залежності від виду порушення серцевого ритму і стану гемодинаміки. Електроімпульсна терапія та електрокардіостимуляція. Рекомендації щодо профілактики.	6
36	Курація хворого з тромбоемболією легеневої артерії Критерії діагнозу, диференціальна діагностика та стандарти невідкладного лікування тромбоемболії легеневої артерії. Тактика лікування в залежності від тяжкості. Первинна та вторинна профілактика.	6
37	Курація хворого з гострою дихальною недостатністю Гостра дихальна недостатність (зокрема, вентиляційна, легенева, внаслідок порушень вентиляційно-перфузійних співвідношень): критерії діагнозу, диференціальна діагностика, стандарти невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапах залежно від причини і вираженості. Рекомендації щодо профілактики.	6
38	Курація хворого з меленою та гематемезисом Критерії діагнозу, диференціальна діагностика і лікування. Тактика ведення хворих в залежності від причини (варикозне розширення вен стравоходу, ерозії шлунку, пептична виразка шлунка і дванадцятипалої	6

	кишки, злоякісні пухлини, неспецифічний виразковий коліт, геморагічний васкуліт) і тяжкості перебігу. Роль ендоскопічних, інструментальних та лабораторних методів обстеження. Консервативне лікування, показання для гемотрансфузії. Показання до проведення ендоскопічного гемостазу або невідкладного хірургічного лікування. Первинна і вторинна профілактика.	
39	Курація хворого з олігоанурією Стандарти діагностики та ведення хворих. Тактика ведення хворих в залежності від причини (преренальні, ренальні, постренальні). Роль інструментальних та лабораторних методів обстеження. Консервативне лікування, показання для гемодіалізу. Рекомендації щодо профілактики.	6
40	Підсумковий модульний контроль	7
	Разом	270

Самостійна робота

№ п/п	Зміст	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	117
2	Підготовка до лабораторної роботи	-
3	Написання навчальної історії хвороби	-
4	Підготовка контрольної роботи, реферату, підготовка до поточних контрольних заходів, контроль змістового модуля	36
5	Підготовка до підсумкового модульного контролю	6
6	Підготовка до екзамену	-
7	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять (перелік)	
	1. Підготовка до практичного заняття за темою «Ведення хворого з артеріальною гіпертензією». Удосконалення методики реєстрації та інтерпретації ЕКГ, вимірювання артеріального тиску та інтерпретації отриманих даних за темою. Удосконалення трактування даних лабораторних методів дослідження (креатинін крові, швидкість клубочкової фільтрації, електроліти крові).	2
	2. Підготовка до практичного заняття за темою «Ведення хворого з хронічним (що повторюється) болем в грудній клітці». Удосконалення інтерпретації ЕКГ і результатів тесту з дозованим фізичним навантаженням за темою. Удосконалення трактування результатів лабораторних методів обстеження (ліпідний спектр крові).	2
	3. Підготовка до практичного заняття за темою «Ведення хворого з болем в грудній клітці, що гостро виник». Удосконалення інтерпретації ЕКГ за темою. Удосконалення трактування даних рентгенологічного дослідження органів грудної клітки за темою. Удосконалення трактування результатів лабораторних методів обстеження (біохімічні маркери некрозу міокарда, коагулограма, Д-димер).	2
	Разом	165

Індивідуальні завдання:

- Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр
- Доповідь реферату за темами практичних занять (довільна форма)
- Доповідь історії хвороби хворого на практичному занятті
- Написання тез, статей

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів до підсумкового модульного контролю

- Ведення пацієнта з артеріальною гіпертензією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з болем в грудній клітці: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з порушеннями серцевого ритму: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з порушенням провідності серця: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з задишкою: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з набряковим синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з легеневою гіпертензією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з шумом в серці: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з хронічною серцевою недостатністю: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з болем у спині та кінцівках: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з суглобовим синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з пурпурою: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з лихоманкою: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта зі схудненням: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з дисфагією та печією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з диспепсією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з болем у животі: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з діареєю: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з закрепами: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з жовтяницею: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з гепатомегалією та гепатолієнальним синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з портальною гіпертензією та асцитом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з легневим інфільтратом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з хронічним кашлем: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з бронхообструктивним синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з ціанозом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з кровохарканням: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з плевральним випотом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з анемією: алгоритми та стандарти лікування.
- Ведення пацієнта з кровоточивістю: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з лімфаденопатією та лейкоцитозом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з лейкоцитозом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення хворого з синдромом артеріальної гіпертензії: алгоритм діагностики та лікування синдрому та хвороби Іценко-Кушинга, цукрового діабету, акромегалії.
- Ведення пацієнта з сечовим синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з нефротичним синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з хронічною хворобою нирок: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Тактика при зупинці кровообігу та дихання.

- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гіпертензивним кризом на догоспітальному та госпітальному етапах.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострим коронарним синдромом на догоспітальному та госпітальному етапах.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з тромбоемболією легеневої артерії на догоспітальному та госпітальному етапах.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострою серцевою недостатністю на догоспітальному та госпітальному етапах.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з шоком на догоспітальному та госпітальному етапах.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з пароксизмальними порушеннями серцевого ритму на догоспітальному та госпітальному етапах.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострою дихальною недостатністю на догоспітальному та госпітальному етапах.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з меленою та гематемезисом на догоспітальному та госпітальному етапах.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з олігоанурією на догоспітальному та госпітальному етапах.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з короткочасною втратою свідомості (синкопе) на догоспітальному та госпітальному етапах.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих зі сплутаною свідомістю на догоспітальному та госпітальному етапах.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з комою на догоспітальному та госпітальному етапах.
- Протоколи діагностики та лікування хворих з гіпоглікемічною комою на догоспітальному та госпітальному етапах.
- Протоколи діагностики та лікування хворих з кетоацидотичною комою на догоспітальному та госпітальному етапах.
- Протоколи діагностики та лікування хворих з тиреотоксичним кризом на догоспітальному та госпітальному етапах.
- Протоколи діагностики та лікування хворих з аддісонічним кризом на догоспітальному та госпітальному етапах.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю

- Робота з хворим
 - Збирати скарги, анамнез хвороби, анамнез життя.
 - Збирати інформацію про загальний стан пацієнта (свідомість, конституція, вгодованість) та оцінювати зовнішній вигляд (огляд шкіри, підшкірного жирового шару, пальпація лімфатичних вузлів, щитоподібної та молочної залоз), обстежувати стан кістково-м'язової системи, суглобів
 - Обстежувати стан органів дихання (огляд грудної клітки, пальпація грудної клітки, перкусія та аускультация легень).
 - Обстежувати стан системи органів кровообігу (огляд і пальпація ділянки серця та судин, перкусія меж серця і аускультация серця та судин).
 - Обстежувати стан органів травлення (огляд, перкусія, поверхнева і глибока пальпація).
 - Обстежувати стан сечовидільної системи (огляд поперекової ділянки, пальпація нирок).
- Виділити провідний клінічний симптом або синдром (Список 1)
- Поставити вірогідний (попередній) або синдромний діагноз захворювання (Список 2).
- Призначити та обґрунтувати лабораторне та/або інструментальне обстеження хворого з основними захворюваннями в клініці внутрішньої медицини (Список 2).
- Скласти план обстеження і обґрунтувати застосування кожного неінвазивного та інвазивного методу діагностики, що застосовують у клініці внутрішньої медицини.

- Інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень (Список 4).
- Здійснювати диференціальну діагностику при основних симптомах і синдромах (Список 1).
- Поставити клінічний діагноз (Список 2).
- Визначати принципи та характер лікування (консервативне, оперативне) захворювання (Список 2).
- Визначити необхідний режим та дієту хворого з основними захворюваннями в клініці внутрішньої медицини (Список 2).
- Визначити тактику вторинної профілактики хворих, які підлягають диспансерному нагляду.
- Вести медичну документацію.

Список 1 (Синдроми та симптоми)

1. АНЕМІЯ (гостра та хронічна постгеморагічна анемія, залізодефіцитна, В12-дефіцитна, фолієводефіцитна, апластична, гемолітична).
2. АРТЕРІАЛЬНА ГІПЕРТЕНЗІЯ (есенціальна артеріальна гіпертензія, вторинні артеріальні гіпертензії: ниркові - реноваскулярні, ренопаренхіматозні; ендокринні - синдром і хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома, первинний гіперальдостеронізм, тиреотоксикоз; коарктація аорти, ізольована систолічна артеріальна гіпертензія, артеріальна гіпертензія при вагітності).
3. АСЦИТ (цироз та пухлини печінки, правошлуночкова серцева недостатність, в т.ч. при констриктивному перикардиті, тромбоз печінкових вен, тромбоз ворітної вени або її гілок, тромбоз, стеноз, облітерація нижньої порожнистої вени на рівні або вище печінкових вен, тощо).
4. БІЛЬ В ГРУДНІЙ КЛІТЦІ (гострий коронарний синдром, стенокардія, стеноз гирла аорти, гіпертрофічна кардіоміопатія, пролапс мітрального клапану, коронарит, аортит, міокардит, гострий перикардит, розшарування аорти, плеврит, тромбоемболія легеневої артерії, пневмоторакс, пухлини середостіння, гастроезофагеальна рефлюксна хвороба, кардіоспазм, спазм стравоходу, кила стравохідного отвору діафрагми, пептична виразка шлунку та дванадцятипалої кишки, остеохондроз грудного відділу хребта, оперізуючий лишай, міозит, костохондрит, міжреберна невралгія, нейроциркуляторна дистонія, синдром панічних атак).
5. БІЛЬ В ЖИВОТІ (холецистит, дискінезії жовчного міхура та сфінктера Одді, жовчнога м'яна хвороба, панкреатит, хронічний гастрит, пептична виразка шлунку та дванадцятипалої кишки, синдром роздратованої кишки, целиакія та інші ентеропатії, хвороба Крона, неспецифічний виразковий коліт, «черевна жаба»).
6. БІЛЬ В КІНЦІВКАХ ТА СПИНІ (анкілозивний спондилоартрит, остеоартроз, остеохондроз хребта, остеопороз, дерматоміозит/поліміозит, нейропатії, зокрема, при васкулітах і цукровому діабеті).
7. БРОНХООБСТРУКТИВНИЙ СИНДРОМ (хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, пухлини трахеї, бронхів та середостіння).
8. ВИПІТ У ПЛЕВРАЛЬНУ ПОРОЖНИНУ (туберкульоз, пневмонії, злоякісні пухлини плеври та легень, серцева недостатність, гострий панкреатит, цироз печінки, нефротичний синдром, травми грудної клітки, гіпотиреоз, системні захворювання сполучної тканини).
9. ГЕМОРАГІЧНИЙ СИНДРОМ (геморагічний васкуліт, вузликовий поліартеріт, гіперсенситивний васкуліт, гемофілія, ідіопатична тромбоцитопенічна пурпура, синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання крові, злоякісні захворювання кровотворної системи, що супроводжуються тромбоцитопенією).
10. ГЕПАТОМЕГАЛІЯ ТА ГЕПАТОЛІЄНАЛЬНИЙ СИНДРОМ (гострі та хронічні гепатити, цироз та рак печінки, тромбоз печінкових вен, лейкемії, лімфогранульоматоз, еритремія, правошлуночкова серцева недостатність, зокрема при констриктивному перикардиті, хвороби накопичення, зокрема, гемохроматоз).
11. ДИСПЕПСІЯ (гастроезофагеальна рефлюксна хвороба, рак шлунку, хронічний гастрит, пептична виразка шлунку та дванадцятипалої кишки, хронічний панкреатит, рак підшлункової залози, токсичний зоб, цукровий діабет, гіпо- та гіпертиреоз).
12. ДИСФАГІЇ (езофагіти, в тому числі при гастроезофагеальній рефлюксній хворобі, рак стравоходу, дифузний спазм стравоходу, ахалазія кардії, дивертикули стравоходу, дисфагія

при ураженні центральної та периферичної нервової системи і м'язової системи, системна склеродермія).

13. **ЖОВТЯНИЦЯ** (гострі та хронічні гепатити, цироз та рак печінки, гемолітичні анемії, жовчнокам'яна хвороба, рак головки підшлункової залози, рак фатерова соска, доброякісні гіпербілірубінемії, малярія, лептоспіроз, ерсиніози).
14. **ЗАДИШКА** (при серцевій недостатності зі збереженою та зниженою систолічною функцією лівого шлуночка; дихальній недостатності внаслідок порушення бронхіальної прохідності та захворювань легень і плеври, в тому числі при пневмонії, туберкульозі та пневмотораксі; патології судин легень, зокрема тромбоемболії легеневої артерії та захворюваннях грудної клітки або дихальних м'язів, синдромі гіпервентиляції при неврозах і нейроциркуляторній дистонії, ураженнях дихального центру при органічних захворюваннях головного мозку, анеміях, ботулізмі).
15. **ЗАКРЕП** (синдром подразненої кишки, рак кишки, аноректальні захворювання, гіпотиреоз, ситуаційні, ятрогенні, психогенні та нейрогенні закрепи, порушення харчування).
16. **ЗОБ** (нетоксичний та токсичний зуб, тиреоїдити, рак щитоподібної залози).
17. **КАШЕЛЬ** (хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, туберкульоз легень, бронхоектатична хвороба, пневмонії, пневмоконіози, злоякісні пухлини легень і бронхів, лівошлуночкова серцева недостатність, синдром постназального затікання, гастроезофагеальна рефлюксна хвороба).
18. **КРОВОХАРКАННЯ** (туберкульоз легень, злоякісні пухлини бронхів і легень, пневмонії, бронхоектатична хвороба, абсцес легені, мітральний стеноз, інфаркт легені).
19. **ЛЕГЕНЕВИЙ ІНФІЛЬТРАТ** (пневмонії, інфільтративний туберкульоз легень, еозинофільний легеневий інфільтрат, інфаркт та рак легень, доброякісні пухлини легень, саркоїдоз легень, вогнищевий пневмосклероз)
20. **ЛІМФАДЕНОПАТІЯ** (туберкульоз, саркоїдоз, інфекційний мононуклеоз, системні захворювання сполучної тканини, метастатичне ураження, гострі і хронічні лімфоїдні та мієлоїдні лейкозії, хвороба Ходжкіна, неходжкінські злоякісні лімфоми, реактивний лімфаденіт, сепсис, ВІЛ-інфекція).
21. **ЛИХОМАНКА** (ревматоїдний артрит, інфекційний ендокардит, злоякісні новоутворення, в тому числі, лейкозії, лімфоми, мієломна хвороба, лімфогранулематоз, сепсис, туберкульоз, системні захворювання сполучної тканини, вузликовий поліартеріїт, гнійний холангіт, абсцеси внутрішніх органів, хвороба Крона, гнійний пієлонефрит).
22. **НАБРЯКОВИЙ СИНДРОМ** (венозні набряки: хронічна венозна недостатність, порушення венозного відтоку, тромбофлебіт глибоких вен; лімфатичні набряки: запальні, обструктивні; жирові, ортостатичні та ідіопатичні; при ураженні кістково-м'язової системи: артрити, тендовагініти; нефротичний синдром, захворювання серцево-судинної системи з розвитком серцевої недостатності, захворювання печінки, зокрема, цироз печінки та інші гіпопротеїнемічні стани: ексудативна ентеропатія, синдром мальабсорбції, аліментарні і кахектичні набряки; набряки, зумовлені прийомом лікарських засобів та ендокринні захворювання: гіпотиреоз).
23. **НЕПРИТОМНІСТЬ** (кардіогенні причини: зокрема, при структурній патології – клапанні вади серця, в т.ч. стеноз гирла аорти, гіпертрофічна кардіоміопатія, перикардит/тампонада серця, дисфункція протезу клапана, розшарування аорти, висока легенева артеріальна гіпертензія, тромбоемболія легеневої артерії; аритмогенні: пароксизмальні порушення серцевого ритму, дисфункція синусового вузла, високоступенева атріовентрикулярна блокада, дисфункція штучного водія ритму; рефлекторні, в тому числі вазовагальні, ситуаційні, при подразненні каротидного синусу та внаслідок ортостатичної гіпотензії).
24. **НЕФРОТИЧНИЙ СИНДРОМ** (гострий та хронічний гломерулонефрит, амілоїдоз нирок, діабетична нефропатія, мієломна хвороба).
25. **ОЛІГОАНУРІЯ** (преренальна, ренальна, постренальна).
26. **ПЕЧІЯ** (гастроезофагеальна рефлюксна хвороба, хронічний гастрит, необстежена диспепсія, пептична виразка шлунку та дванадцятипалої кишки).
27. **ПОРТАЛЬНА ГІПЕРТЕНЗІЯ** (хронічні вірусні гепатити, цироз та пухлини печінки, правошлуночкова серцева недостатність, в т.ч. при констриктивному перикарді, тромбоз

печінкових вен, тромбоз ворітної вени або її гілок, тромбоз, стеноз, облітерація нижньої порожнистої вени на рівні або вище печінкових вен, тощо).

28. ПОРУШЕННЯ СЕРЦЕВОГО РИТМУ (екстрасистолія, фібриляція та тріпотіння передсердь, пароксизмальна тахікардія).
29. СЕЧОВИЙ СИНДРОМ (гострий та хронічний гломерулонефрит, сечокам'яна хвороба, тубулоінтерстиціальні захворювання нирок, пієлонефрит, діабетична нефропатія, інфаркт нирки, туберкульоз нирки, гіпернефрома, цистит, уретрит, геморагічний васкуліт).
30. СУГЛОБОВИЙ СИНДРОМ (ревматоїдний артрит, остеоартроз, анкілозівний спондилоартрит, реактивний артрит, подагра, системний червоний вовчак, системна склеродермія, гостра ревматична лихоманка).
31. СХУДНЕННЯ (онкологічні захворювання, системний червоний вовчак, вузликовий поліартеріїт, захворювання травного тракту, легень, в тому числі туберкульоз, серцево-судинної системи, аліментарне та психогенне схуднення, ВІЛ-інфекція).
32. ТРИВАЛИЙ ДІАРЕЙНИЙ СИНДРОМ (хронічний атрофічний гастрит, хвороба оперованого шлунку, синдром Золлінгера-Еллісона, хвороба Крона, неспецифічний виразковий коліт, целиакія, хвороба Уіппла, синдром надмірного бактеріального росту в тонкій кишці, харчове несприйняття, синдром подразненої кишки, хронічний панкреатит, діабетична ентеропатія, амілоїдоз, синдром набутого імунodefіциту).
33. ЦΙΑНОЗ ДИФУЗНИЙ ТА ЛОКАЛЬНИЙ (захворювання легень та серця, в тому числі при вроджених вадах серця в стані синдрому Ейзенменгера та набутих вадах серця – мітральний стеноз, недостатність трикуспідального клапана, серцева і дихальна недостатність та при утворенні патологічного гемоглобіну).
34. ШЛУНКОВО-КИШКОВА КРОВОТЕЧА (варикозне розширення вен стравоходу, ерозії шлунку, виразкова хвороба та інші виразки шлунку і дванадцятипалої кишки, злоякісні пухлини, неспецифічний виразковий коліт, геморагічний васкуліт, геморой).
35. ШУМ У СЕРЦІ (вроджені вади серця: дефект міжшлуночкової перегородки, дефект міжпередсердної перегородки, відкрита артеріальна протока, коарктація аорти; набуті вади серця: мітральний стеноз, недостатність мітрального клапана (органічна та відносна), пролапс мітрального клапану, стеноз гирла аорти, недостатність аортального клапана, гіпертрофічна кардіоміопатія, недостатність тристулкового клапана (органічна та відносна), «невинний» систолічний шум у осіб молодого віку).
36. Діагностувати невідкладні стани (Список 3).
37. Визначити тактику надання екстреної медичної допомоги (Список 3).
38. Надавати екстрену медичну допомогу (Список 3).
39. Виконувати медичні маніпуляції (Список 5).

Список 2 (захворювання)

Захворювання серцево-судинної системи

1. Есенціальна артеріальна гіпертензія (гіпертонічна хвороба)

1. Вторинні (симптоматичні) артеріальні гіпертензії:
 - ниркові (реноваскулярні, ренопаренхіматозні);
 - ендокринні (синдром і хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома, первинний гіперальдостеронізм, тиреотоксикоз);
 - коарктація аорти;
 - ізольована систолічна артеріальна гіпертензія;
 - артеріальна гіпертензія при вагітності;
2. Нейроциркуляторна дистонія
3. Атеросклероз
4. Хронічні форми ішемічної хвороби серця
5. Гострий коронарний синдром (нестабільна стенокардія, гострий інфаркт міокарда)
6. Перикардити
7. Легеневе серце
8. Набуті вади серця: мітрального, аортального та трикуспідального клапанів, комбіновані мітральні та аортальні вади

9. Вроджені вади серця: дефект міжпередсердної, міжшлуночкової перегородок, відкрита артеріальна протока, коарктація аорти
10. Інфекційний ендокардит
11. Міокардити та кардіоміопатії
12. Тромбоемболія легеневої артерії
13. Порушення серцевого ритму
14. Порушення провідності серця
15. Серцева недостатність

Хвороби органів дихання

1. Хронічне обструктивне захворювання легень
2. Бронхіальна астма
3. Пневмонії
4. Плеврити
5. Інфекційно-деструктивні захворювання легень
6. Дихальна недостатність

Хвороби органів травлення

1. Хронічні езофагіти та гастроезофагеальна рефлюксна хвороба
2. Функціональні порушення шлунку, жовчного міхура, жовчовивідних шляхів і кишечника
3. Хронічні гастрити та дуоденіти
4. Пептична виразка шлунка та дванадцятипалої кишки
5. Целіакія та інші ентеропатії
6. Неспецифічний виразковий коліт, хвороба Крона
7. Жовчнокам'яна хвороба; хронічний холецистит
8. Хронічні гепатити
9. Цирози печінки
10. Хронічні панкреатити

Хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини

1. Остеоартроз
2. Системний червоний вовчак
3. Системна склеродермія
4. Подагра
5. Реактивні артрити
6. Гостра ревматична лихоманка
7. Ревматоїдний артрит
8. Дерматоміозит/поліоміозит
9. Анкілозивний спондилоартрит
10. Системні васкуліти (гіперсенситивний та геморагічний васкуліти, вузликовий поліартеріїт)

Хвороби органів сечовидільної системи

1. Пієлонефрити
2. Тубуло-інтерстиціальний нефрит
3. Гострі та хронічні гломерулонефрити
4. Амілоїдоз нирок
5. Нефротичний синдром
6. Хронічна хвороба нирок

Хвороби органів кровотворення

1. Анемії
2. Гострі та хронічні лейкомії
3. Лімфоми
4. Мієломна хвороба
5. Гемофілії
6. Тромбоцитопенічна пурпура

Список 4 (лабораторні та інструментальні методи дослідження)

1. Адренокортикотропний гормон, кортизол, альдостерон та ренін крові
2. Аналіз плевральної рідини

3. Аналіз асцитичної рідини
4. Аналіз синовіальної рідини
5. Аналіз сечі на діастазу
6. Аналіз сечі за Нечипоренком
7. Аналіз сечі за Зимницьким
8. Біохімічні маркери некрозу міокарда, Д-димер
9. Біохімічні показники обміну заліза сироватки крові.
10. Гострофазові показники крові, загальний білок крові та його фракції.
11. Загальний аналіз крові.
12. Загальний аналіз сечі, тест на мікроальбумінурію.
13. Загальний аналіз стернального пунктату
14. Загальний аналіз мокротиння
15. Загальний імунологічний профіль крові
16. Електроліти крові
17. Імуноферментне, імунохімічне, молекулярно-біологічне дослідження крові
18. Кетонів тіла крові та сечі, йодурія.
19. Коагулограма
20. Копроцитограма
21. Креатинін і сечовина крові, швидкість клубочкової фільтрації
22. Ліпідний спектр крові
23. Лужна фосфатаза, альфа-амілаза крові
24. Маркери вірусних гепатитів
25. Метанефрини у сечі
26. Мікробіологічне дослідження біологічних рідин та виділень
27. Показники кислотно-основного стану крові
28. Серологічні реакції при аутоімунних захворюваннях
29. Сечова кислота крові
30. Тест толерантності до глюкози, глікемічний профіль, С-пептид, глікований гемоглобін, фруктозамін
31. Трансамінази крові, загальний білірубін та його фракції
32. ТТГ, Т₄, Т₃, антитіла до тиреопероксидази (АТПО), антитіла до рецепторів ТТГ, антитіла до тиреоглобуліну
33. Фекальна еластаза-1
34. Дихальні тести з 13С-сечовиною, 13С-тригліцеридами, 13С-крохмалем, 13С-лактозою та дихальні водневі тести з глюкозою і лактулозою
35. Дослідження функції зовнішнього дихання
36. Дослідження жовчі
37. Електрокардіографічне дослідження
38. Ехокардіографія
39. Ендоскопічне дослідження бронхів
40. Ендоскопічне дослідження травного тракту
41. Проби з дозованим фізичним навантаженням
42. Променеве дослідження органів черевної порожнини
43. Променеве дослідження органів грудної порожнини
44. Променеве дослідження сечостатевої системи
45. Променеве дослідження черепа, кісток та суглобів
46. Сонографія, сканування щитоподібної залози
47. Рентгенконтрастна ангіографія
48. рН-метрія шлунку, стравоходу
49. Цитологічне дослідження біоптату лімфатичного вузла.

ЗНАТИ КЛІНІЧНУ ФАРМАКОЛОГІЮ ОСНОВНИХ ГРУП МЕДИКАМЕНТОЗНИХ ПРЕПАРАТІВ

1. α і β - адреностимуляторів

2. Антиангінальних
3. Антиаритмічних
4. Антибактеріальних
5. Антигіпертензивних
6. Антикоагулянтів
7. Відхаркувальних
8. Гемостатиків
9. Глюкокортикоїдів і цистотатичних імуносупресантів
10. Діуретиків
11. Інгібіторів протонної помпи
12. H₂-гістаміноблокаторів
13. Нестероїдних протизапальних засобів
14. Пероральних цукрознижувальних засобів та препаратів інсуліну, тироксину, похідних імідазолу
15. Препаратів заліза
16. Холінолітиків

Список 3 (НЕВІДКЛАДНІ СТАНИ)

- Аддісонічний криз
- Гіпертензивний криз
- Гострий коронарний синдром
- Гостра серцева недостатність
- Гостра дихальна недостатність
- Гостра печінкова енцефалопатія
- Гостре пошкодження нирок
- Зупинка кровообігу і дихання
- Коми
- Кровотечі (стравохідна і шлунково-кишкова)
- набряк Квінке/набряк гортані
- Пароксизмальні порушення серцевого ритму та порушення провідності серця (пароксизмальна тахікардія та фібриляція/тріпотіння передсердь, високоступеневі атріовентрикулярні блокади, синдром Моргані-Едемса-Стокса)
- Спонтанний пневмоторакс
- Тампонада серця
- Тиреотоксичний криз
- Тромбоемболія легеневої артерії
- Синкопе
- Шоки

Список 5 (МЕДИЧНІ МАНІПУЛЯЦІЇ)

- Вимірювати артеріальний тиск
- Реєструвати ЕКГ у 12 відведеннях
- Виконувати штучну вентиляцію легень та проводити непрямий масаж серця
- Проводити катетеризацію сечового міхура м'яким катетером
- Проводити ін'єкції лікарських речовин
- Визначати групу крові

Методи навчання

Методи навчання – це апробовані й систематично функціонуючі способи взаємопов'язаної діяльності тих, хто навчає (методи викладання), і тих, хто навчається (методи учіння), спрямовані на вирішення в навчальному процесі певних освітніх, виховних і розвивальних завдань.

На кафедрі внутрішньої медицини №1 застосовуються наступні методи навчання:

- вербальні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);

- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні (різні види практичної діяльності студента під керівництвом викладача або самостійно);
- аналіз конкретних ситуацій;
- рольові ігри;
- «мозковий штурм»;
- відео-навчання.

Методика організації клінічних практичних занять з внутрішньої медицини передбачає необхідність:

- зробити студента учасником процесу надання медичної допомоги пацієнтам від моменту їх госпіталізації, обстеження, постановки діагнозу, лікування до виписки зі стаціонару;
- оволодіти професійними практичними навичками; навичками роботи в команді студентів, лікарів, інших учасників надання медичної допомоги;
- сформувати відповідальність студента як майбутнього фахівця за рівень своєї підготовки, її удосконалення протягом навчання і професійної діяльності.

Для реалізації зазначеного необхідно на першому занятті з відповідного модуля студенту надається докладний план його роботи в клініці, який включає:

- методи дослідження, які має засвоїти студент (або ознайомитись);
- алгоритми (протоколи) обстежень, постановки діагнозу, лікування, профілактики відповідно до стандартів доказової медицини;
- кількість пацієнтів для курації, яку має здійснювати студент протягом циклу;
- доповіді історії хвороби пацієнта у навчальній групі, на клінічних обходах, практичних конференціях.

Курація пацієнта передбачає:

- з'ясування скарг хворого, анамнезу захворювання та життя, проведення опитування за органами та системами;
- проведення фізикального обстеження хворого та визначення основних симптомів захворювання;
- аналіз даних лабораторного та інструментального обстеження хворого;
- формулювання діагнозу хворого;
- призначення лікування;
- визначення заходів первинної та вторинної профілактики;
- доповідь результатів обстеження хворого командою студентів у навчальній групі, розбір під керівництвом викладача правильності встановлення діагнозу, диференційного діагнозу, обсяг призначеного обстеження, лікувальну тактику, оцінку прогнозу та працездатності.

На практичних заняттях студенти ведуть щоденники, у які вносять короткі відомості про хворих, обстежених під час практичного заняття, фіксують формулювання діагнозу, план обстеження хворого та призначене лікування.

Форми та методи оцінювання

методами оцінювання кафедри:

- усний контроль,
- письмовий,
- тестовий,
- графічний,
- програмований контроль,
- практична перевірка,
- а також методи самоконтролю і самооцінки.

Усне опитування передбачає таку послідовність: формулювання запитань (завдань) з урахуванням специфіки навчальної дисципліни й вимог програми; підготовка студентів до відповіді та викладу знань; корегування викладених у процесі відповіді знань; аналіз і

оцінювання відповіді.

Письмова перевірка здійснюється у формі перевіркової (контрольної) роботи. Основна перевага письмової перевірки – це те, що за короткий термін викладач має змогу скласти чітке уявлення про знання багатьох студентів. Результати перевірки чітко фіксовані. Письмові роботи зберігаються. Студенти мають змогу з'ясувати з викладачем деталі й неточності у власних відповідях, провести самоаналіз.

Для визначення рівня сформованості знань і вмінь з навчальної дисципліни користуються методом тестів. Використовуються тести відкритої форми (із вільно конструйованими відповідями) і тести закритої форми (із запропонованими відповідями).

Оцінка практичних навичок передбачає оцінювання оволодіння практичних професійних умінь і навичок, і проводять під час проведення практичних занять та під час підсумкового заняття.

Форми оцінювання: поточний, вхідний, контрольний.

використовують індивідуальну та фронтальну перевірки знань, умінь і навичок студентів, а також підсумкові форми контролю.

Під час навчальних занять використовують індивідуальну та фронтальну перевірки знань, умінь і навичок студентів, а також підсумкові форми контролю.

Засоби діагностики результатів навчання (тести; ситуаційні задачі; матеріали клінічних розборів хворого, історії хвороби; матеріали лабораторних, функціональних, інструментальних та інших методів обстеження хворих).

Система поточного та підсумкового контролю

Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти

При оцінюванні засвоєння кожної теми модуля студенту виставляється оцінка за 4-бальною (традиційною) шкалою з використанням прийнятих в академії критеріїв оцінювання для дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичними вказівками для вивчення тем.

За 4-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	А	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	В	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	С	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
3 (задовільно)	Б	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	Е	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	БХ	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	Б	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

**Шкала переводу середньої кількості балів
у традиційну оцінку за 4-бальною шкалою дисциплін**

Середній бал за поточну успішність (А)	Бали за поточну успішність з модуля (А * 24)	Бали за екзамен (А*24 + А*16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою
2	48	80	ЕХ	2 незадовільно
2,1	50	84		
2,15	52	86		
2,2	53	88		
2,25	54	90		
2,3	55	92		
2,35	56	94		
2,4	58	96		
2,45	59	98		
2,5	60	100		
2,55	61	102		
2,6	62	104		
2,65	64	106		
2,7	65	108		
2,75	66	110		
2,8	67	112		
2,85	68	114		
2,9	70	116		
2,95	71	118		
3	72	122		
3,05	73	123		
3,1	74	124		
3,15	76	126		
3,2	77	128		
3,25	78	130	Б	
3,3	79	132		
3,35	80	134		
3,4	82	136		
3,45	83	138	С	4 добре
3,5	84	140		
3,55	85	142		
3,6	86	144		
3,65	88	146		
3,7	89	148		
3,75	90	150		
3,8	91	152		
3,85	92	154		
3,9	94	156		
3,95	95	158		
4	96	160	В	

4,05	97	162	А	5 відмінно
4,1	98	164		
4,15	100	166		
4,2	101	168		
4,25	102	170		
4,3	103	172		
4,35	104	174		
4,4	106	176		
4,45	107	178		
4,5	108	180		
4,55	109	182		
4,6	110	184		
4,65	112	186		
4,7	113	188		
4,75	114	190		
4,8	115	192		
4,85	116	194		
4,9	118	196		
4,95	119	198		
5	120	200		

Формою підсумкового контролю успішності вивчення дисципліни «Внутрішня медицина» є підсумковий модульний контроль (ПМК), який складається студентами по завершенню вивчення дисципліни.

До ПМК допускаються здобувачі, що:

- відвідали всі заняття (або відпрацювали пропущені заняття у встановленому порядку);
- отримали на комп'ютерному тестуванні необхідну кількість балів (75%), згідно існуючих вимог;
- виконали необхідний перелік практичних навичок;
- набрали конвертовану суму балів, не меншу за мінімальну;

ПМК проводиться в один день у два етапи: комп'ютерне тестування та теоретична складова. На першому етапі в день ПМК в кафедральному комп'ютерному класі здобувачі вищої освіти проходять тестування за 100 питаннями (час на виконання – 100 хвилин) з академічної бази КТІ-1, КТІ-2 для дисципліни «Внутрішня медицина». Кожна вірна відповідь за тестове завдання при складанні комп'ютерного контролю зараховується як 0,2 бали (максимально в сумі за перший етап, відповідно 20 балів). Результат складання здобувачем вищої освіти комп'ютерного контролю не є підставою для недопуску його до складання теоретичної частини ПМК. Екзаменаційний білет містить три конкретних базових теоретичних (практично-орієнтованих) питання, сформульовані таким чином, щоб еталонна відповідь здобувача вищої освіти на кожне орієнтовно тривала до 3-5 хвилин. Екзаменаційні білети затверджуються на раді медичного факультету №1 підписуються деканом, або його заступником. Не допускається виконання на екзамені будь-яких додаткових завдань до білетів (тестові завдання, написання рецепту та ін.). Кожне питання екзаменаційного білету оцінюється в межах 0-20 балів.

За підсумком складання комп'ютерного контролю та теоретичної частини іспиту здобувачу освіти виставляється сумарна оцінка від 0 до 80 балів, конвертація балів у традиційну оцінку не проводиться. За умов порушення здобувачем вищої освіти правил академічної доброчесності (п.2.2.5. Правил внутрішнього розпорядку) під час складання ПМК, отримані результати анулюються, студенту за відповідь виставляється оцінка «незадовільно» (0 балів).

Здобувачі вищої освіти які під час вивчення навчальної дисципліни мали середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою)

отримують підсумкову оцінку відповідно до таблиці 2, при цьому присутність здобувача освіти на ПМК є обов'язковою. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає ПМК за загальними правилами. Складання та перескладання ПМК проводиться у відповідності до «Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти Полтавському державному медичному університеті» в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/NMQ6RVrpAGYUkpw1JoSJJaApnMMMwbKdxQN9FC2hu.pdf). Дозвіл на перескладання ПМК видається деканом у вигляді «Персональної відомості перескладання підсумкового контролю», який здобувач освіти отримує в деканаті під особистий підпис за пред'явленням індивідуального навчального плану. Результат перескладання ПМК засвідчується підписами всіх членів комісії у заліково-екзаменаційній відомості.

Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма
2. Силабус навчальної дисципліни
3. Список рекомендованої літератури
4. Матеріали для контролю знань, умінь і навичок студентів:
 - тести різних рівнів складності
 - тести з банку ліцензійних іспитів «Крок - 2»
 - ситуаційні задачі
 - комп'ютерні контролюючі програми
5. Відеофільми.
6. Мультимедійні презентації.
7. Клінічні аналізи.

Рекомендована література

I. Базова:

1. Внутрішні хвороби: у 2 частинах. Частина 1. Розділи 1—8: підручник / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін. ; за ред. проф. Л.В. Глушка. — К. : ВСВ «Медицина», 2019. — 680с.
2. Внутрішні хвороби: у 2 частинах. Частина 2. Розділи 9—24: підручник / Л.В. Глушко, С.В. Федоров, І.М. Скрипник та ін. ; за ред. проф. Л.В. Глушка. — К. : ВСВ «Медицина», 2019. — 584с.

II. Допоміжна:

1. Невідкладні стани в клініці внутрішньої медицини: навчальний посібник / І.М. Скрипник, Н.П. Приходько, О.А. Шапошник. - ВСВ «Медицина», 2024. - 335с.
2. Невідкладні стани в кардіології : навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 "Охорона здоров'я" спеціальності 222 "Медицина" навчальна дисципліна "Сучасна кардіологія" / В. Д. Сиволап, С. М. Кисельов, Д. А. Лашкул. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2020. – 137 с.
3. Медицина невідкладних станів екстрена (швидка) медична допомога / І.С. Зозуля, А.О. Волосовець, О.Г. Шекера та ін. ; за ред. І.С. Зозулі, А.О. Волосовця. — 5-е вид., переробл. і доповн. — К. : ВСВ «Медицина», 2023. — 560 с.
4. Медицина за Девідсоном: принципи і практика: посібник: пер. 23-го англ.вид.: у 3 т. Т.3 / за ред. С. Ралетона, Я. Пенмана, М. Стрекена, Р. Гобсона; наук. ред. пер.: І. Скрипник, О. Курята, Л. Соколова, Р. Скрипник, Г.Кожина, Я. Кутасевич, М. Щербина, О. Абатуров, Л. Бабінець, І. Галайчук, Ю. Кобеляцький, Л. Ляповець. - К.: ВСВ «Медицина», 2021. - 642 с.
5. Невідкладні стани в загальнолікарській практиці : навчальний посібник. Т. 2 / за ред. В. М. Ждана ; В. М. Ждан, М. Ю. Бабаніна, М. В. Ткаченко та ін. ; МОЗ України, УМСА, Каф. сімейної медицини і терапії. - 2-е вид., доп. і перероб. - Львів : Магнолія 2006 : Видавець Марченко Т. В., 2020. - 279 с.
6. Жарінов О.Й. Основи електрокардіографії (третє видання, перероблене і доповнене) /О.Й. Жарінов, В.О. Куць. - Львів. : МС, 2022. - 240 с.

7. Практичні аспекти сучасної кардіології / В.А.Скибчик, Т.М.Соломенчук. – 3-тє вид. доповн.і виправл. – Львів: Бона, 2022.- 540с.
8. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування / За ред. В.М.Коваленка, М.І.Лутая, Ю.М. Сіренка, О.С. Сичова, 6 –тє вид.переробл.і доповн.- К.: МОРІОН,2023. – 380.
9. Усенко Л.В. Серцево-легенева і церебральна реанімація: нові рекомендації Європейської ради з реанімації 2021 року / Л.В. Усенко О.В. Царьов, Ю.Ю. Кобеляцький // News of medicine and farmacy. – 2022. – № 1 (778). - С. 10-14.
10. Функціональна діагностика/ за ред. О.Жарінов, Ю. Іванів, В.Куць. – К.: Четверта хвиля. 2021.-784.

Електронні ресурси

<http://moz.gov.ua/>
<http://pdmu.edu.ua/>
<http://www.medscape.com/gastroenterology>
<http://ukrgastro.com.ua/>
<http://www.worldgastroenterology.org/>
http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20070319_128.html
<http://www.ginasthma.org>
<http://www.goldcopd.com>
<http://www.medscape.com/pulmonarymedicine>
<http://health-ua.com/>
<https://medprosvita.com.ua/>
<https://www.umj.com.ua/>
 European LeukemiaNet recommendations for the management of chronic myeloid leukemia: 2013/
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4915804/>
 Chronic myeloid leukemia: ESMO Clinical Practice Guidelines for diagnosis, treatment and follow-up
 / http://annonc.oxfordjournals.org/content/23/suppl_7/vii72.full
 Chronic Lymphocytic Leukaemia: ESMO Clinical Practice Guidelines /
<http://www.esmo.org/Guidelines/Haematological-Malignancies/Chronic-Lymphocytic-Leukaemia>
 Guidelines for the diagnosis and treatment of chronic lymphocytic leukemia: a report from the
 International Workshop on Chronic Lymphocytic Leukemia updating the National Cancer Institute-
 Working Group 1996 guidelines / <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/18216293>
<http://www.dec.gov.ua/mtd/reestr.html>
http://www.ifp.kiev.ua/doc/metodd/doc/metodrec_ukr.htm
<https://www.ersnet.org/>
<https://www.ueg.eu/home/>

Розробники:

Маслова Г.С. - завідувачка кафедри, доцент, д.мед.н.

Катеренчук І.П.– завідувач кафедри, д.мед.н., професор

Шапошник О.А. - доцент, к.мед.н.

Ярмола Т.І. – доцент, к.мед.н.